

ERDELYI MAGYARÁG

Felelős szerkesztő:

Kádár Miklós

Független politikai napilap, megjelenik mindennap. Szerkesztési órák: este 5-től 10-ig. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, (Nagyvárad) P.M. Viteazul (Nagypiactér) 4 Telefon: 380

Ara 1 lej

III. évfolyan 315. sz.

1934 November 15.

Csütörtök

Lemond a kormány, de estére Tatarescu megalakítja az új kabinetet. -- Dinu Bratianu veszi át a kereskedelmi tárcát

Bucuresti, november 13

A politikai élet teljes forrongásban van. Minden politikai párt vezérkara Bucurestibe gyűlt össze, hogy jelen legyen a parlament megnyitásán. A parlament megnyitása előtt, szerdán az uralkodó elnöklétével minisztertanács lesz, amelyen a király még egyszer át fogja olvasni a trónbeszédet. Ezután Tatarescu és Dinu Bratianu együttes kihallgatáson jelenik meg az uralkodó előtt, aki magára vállalta, hogy a két politikust kibékítse. Hír szerint Dinu Bratianu fenn fogja tartani azt a kívánságát, hogy a kormány tagjai sorában változtatások legyenek. Ezt a miniszterelnök

úgy fogja eldönteni, hogy

az egész kormány holnap reggel lemond és estére megalakul az a kormány, amely meg fogja nyitni a parlamentet és amely Dinu Bratianu tetszésével találkozni fog.

Az ostromállapot és a cenzura kérdéséről nem érkeztek jelentések de előzetes értesülés szerint Dinu Bratianu nem fog mereven ragaszkodni ezeknek eltörléséhez.

Egyetlen embernek távozása biztos és ez Manolescu Strunga kereskedelmi miniszter.

Ujabb hírek szerint a legutóbbi udvari vadászatban a király kifejezte a liberális párt elnöke előtt azon kívánságát, hogy az összes liberális frakciók közötti összhang dokumentálása végett maga Dinu Bratianu lépjen a kormányba. Hír szerint ez meg is történik és

Manolescu Strunga helyét maga Dinu Bratianu veszi át a kereskedelmi és ipari tárcát.

Dinu Bratianu ragaszkodik ahhoz is, hogy Tancred Constantinescu is tárcát kapjon a kormányban.

Felhívás a vármegye és a város polgárságához

A gazdasági krízis, amely végig száguldott az összes világrészekben, nem kerülte el hazánkat sem. A háború utáni egy pár éves konjunktúrát, minden átmenet nélkül nyommon követte egy olyan gazdasági és termelési depresszió, amely alapjában rendítette meg az országot, közületek, vállalatok és magánosok háztartását.

Tudjuk jól, hogy mit jelentett nálunk is az 1931 és 1932 évi helyzet, emlékszünk a fizetések, a nyugdíjak és közszállítók követelésének késedelmes folyósulására és annak rendkívüli hátrányos következményeire, a köztermelésre.

Igaz ugyan, hogy azóta a helyzet némileg megjavult, de semmiesetre sem olyan arányban, amilyen az kívánatos volna.

A jelenlegi kormány, amely abból a pártból került ki, melynek oly elévülhetetlen érdemei vannak az ország iparának, kereskedelmének megteremtésében és fellendítésében, valamint természeti kincseinek kiaknázásában és értékesítésében, arra a színvonalra öhajítja emelni és fokozni az ország termelését, amilyenre azt a mai kor követelményei, valamint az ország helyzete és presztízse megkövetelik.

Minden esetre, ennek a gazdasági programnak a keresztülvitele igen jelentős beruházásokat és befektetést igényel. A kormányunk, hogy ezt megvalósítsa megfelelő tőkére van szüksége. Olyan tőkére, mely bent az országban fog értékesítettetni és itt fog elhelyezkedni és amelynek kamatait az ország lakossai fogják élvezni.

A kormány ezt a tőkét egy belső, úgy nevezett beruházási kölcsön útján öhajítja előteremtetni.

A kormány idejében kibocsátotta az

aláírási felhívásokat és közölte precíz ennek a kölcsönnek feltételeit, és az aláíróknak nyújtott rendkívüli előnyöket és kedvezményeket.

Ezeket a feltételeket és a kölcsön által nyújtott kedvezményeket nagyjából ismeri mindenki. — Igen fontos része ezeknek az a garancia, amelyet az állam nyújt, biztosítván az aláírt összegnek jelenlegi arany árfolyamát. Ezzel az intézkedéssel, a most kibocsátásra kerülő kölcsönkötvényeket nem érheti semmiféle utólagos értékesítkedés.

Általában ez a kölcsön olyan kedvezményeket biztosít az aláíróknak, amely a ma, sok helyen jövedelem nélkül heverő tőke elhelyezkedése és gyümölcsöztetése szempontjából, mindenki által nagyon is megszívlelendő.

Az elmúlt 15 év folyamán valutánkkal szemben igen sokan bizalmatlansággal viselkedtek. Igen tekintélyes azoknak a száma, akik éppen ebből a bizonytalanságból kifolyólag, igyekeztek pénzüket idegen valutára váltani. Elénk emlékeztünkben van mindnyájunknak, hogy az illetők ezt a bizalmatlanságot mily drága árral fizették meg. Akkor, amikor igen tekintélyes külföldi valuták morzsolódtak föl, vagy veszítették el értékük nagy részét a lei kiállott minden tízörbát. A Banca Nationala szilárdan tudta tartani még a legkritikusabb pillanatokban is a lei stabilizált árfolyamát.

A kibocsátásra kerülő beruházási kölcsönnek arany árfolyamát nemcsak a Banca Nationala, hanem a román állam garantálja.

Ez a tény, és a kibocsátási felhívásban felsorolt többi kedvezmény eklatánsan bizonyítja, hogy a belső kölcsönjegyzés, a legbiztosabb a legerősebb és a legkeres-

kedelmibb tőke befektetés.

A kormány a kölcsön útján realizált tőkét közmunkára, közérdeket szolgáltató beruházásokra akarja fordítani. Ezt előmozdító, erkölcsi és hazafias kötelessége minden öntudatos polgárnak, hogy tehetőségéhez mérten, feltétlenül résztvegyen a kölcsönjegyzésben. Eltekintve azonban ettől az erkölcsi és hazafias kötelességtől, — kötelessége mindenkinek magával és családjával szemben, hogy meglévő tőkéjét a legbiztosabban és a legkedvezőbben gyümölcsösztesse. — Erre pedig a legjobb alkalmat beruházási kölcsönre való aláírás nyújtja.

Ismerve a kormány intencióit, tudva azt, hogy ez a kölcsön az ország termelésének fokozását, az özmunkák megindulását, a munkanélküliség megszüntetését és az állampolgárok tőkéjének biztos gyümölcsösztetésének lehetővé tételét jelölja, — bizalommal fordulok a megye és a város minden polgárához, felkérve, hogy mindenki tehetőségéhez képest tegyen eleget erkölcsi és hazafias kötelességének valamint jófel-fogott személy érdekének és annak a kötelességének, amellyel családjával szemben tartozik hozzájárulván a beruházási kölcsönjegyzéséhez.

Bizom és remélem, hogy felhívásom meghallgatásra fog találni és vármegyénk és városunk polgárai azok között lesznek, akik az ország fejlesztésén előljárnak.

Oradea, 1934. november hó 13-án.

Dr. Bancilla Picu Ion, vármegyei prefektus.

Villamos és autó karambolja Oradeán

Súlyos karamból történt ma korán reggel a Juliu Maniu, (Püspöki) uton, ahol a Jeney-cég egyik fával megrakott teherautója összeütközött a villamossal. Az autó sofőrje és mitfahereje kiestek az autóból, de komolyabb bajuk nem esett. A vizsgálát megindult.

Az udvari vadászaton írja alá az uralkodó az állami szervezet egyszerűsítéséről szóló rendelettvényt

Bucuresti, november 13.
Dr. Pop Vajér miniszter tegnap az arad megyei udvari vadászatra utazott, hogy az uralkodóval aláírassa az egyes közszolgálatok egybeolvasztásáról és az államháztartás egyszerűsítéséről szóló rendelettvényt.

Elfogták Bucurestiben Mihailoff macedon vezér adjutánsát

Bucuresti, november 13.
Feltűnést keltő letartóztatás történt tegnap a fővárosban. Letartóztatották Ljuba Andrejev bulgár emigránst, akitől megállapították, hogy Ivan Mihailoff alvezére volt és levelezésben állott a macedonvezérrel. Ljuba Andrejevet maga Titescu alminiszter hallgatta ki. Előbb tiltott határátlépés címén indítanak ellene eljárást és csak aztán döntenek, hogy kiadják-e Bulgáriának.

Baromfivész pusztít Carei (Nagykároly) környékén

Carei (Nagykároly), november 13.
Az állatorvosi hivatalhoz beérkező jelentés szerint Porticia (Portelek) község egész baromfiállománya rövid négy nap alatt teljesen elpusztult. A baromfivészt kolerajárvány idézte elő. Érdekes, hogy az egyik birtokos kétszáz tyukja közül egyetlen egy sem kapta meg a betegséget.

Jövő évi naptárunk december közepén jelenik meg.

RÁDIÓMŰSOR

SZERDA

Bucuresti: 13: Vizálasjelentés. 13.45: Előadások. 14.15: Beszélőújság. 14.40: Lemezek. 18: Rádiózenekar. 19: Időjelzés. — 19.15 Rádiózenekar. 20: Rádióegyetem. 20.20: Intermezzo lemezek. 20.45: Felolvasás. 21.45: Galman Demeter operaénekes estje. 22.05: A rádió jazz-zenekara. 23: Beszélőújság.

Budapest: 7.45: torna. 10.45: Hírek. 11: Felolvasás. 11.40: Felolvasás. 12.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 13: Déli harangszó. 13.05: Nyári Rudi és cigányzenekara. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés. 14.30: M. Német Anna zongorázik. 15.40: Hírek. — 17.45: Pontos időjelzés. 18: A magyar iparpártolás jubileuma. Soltész Adolf előadása. 18.30: Hanglemezek. 19: Olasz nyelvoktatás. 19.30: A hanglemes műsor folytatása. — 19.50: Evelyn férjét keres. 20.30: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése. 20.35: A m. kir. Operaház előadásának közvetítése. 21.25: Hírek. 23.10: Időjárásjelentés. 23.15: Magyar Imre és cigányzenekara. 24.15: Jazz

200 Lei

vel semmilyen üzletbe sem foghat... de nyerhet

EGY MILLIÓT

az Állami Sorsjátékon.

Az új terv szerint november 15-től kezdve az Állami Sorsjáték minden hónap 15-én a milliomosok új sorát teremti meg. Aki egy egész sorsjegyet vásárol minden osztályban 5 számmal és az egész sorsjátékban 17 számmal játszik, amivel jelentékenyen megnöveli nyerési esélyeit.

Ne utasítsa vissza a sorsjegyárut, aki Önnek sorsjegyet ajánl. Menjen Ön saját maga sorsjegyet vásárolni, ha nem jönne a sorsjegyárut. Siessen bizalommal a szerencse elé és megszabadul az anyagi gondoktól, ha nyer az Állami Sorsjátékon.

COLECTURILE PRINCIPALE DIN ARDEAL, BANAT SI BUCOVINA

Localitatea	Colectura	Localitatea	Colectura
Arad	Banca Goldschmidt S.A.	Cluj	Institutul Comercial de Credit
	Casa de Pastrare Gen. Arad	Oradea	Banca Dacia S. A.
Braşov	Enkelhardt Alex.		Union S. A.
Cernăuţi	Banca Comercială Naţională	Tg. Mureş	Révész Ernest
	Banca Oehlgieser & Horowitz	Timişoara	Banca Centrală, Casa de
	Noe Alfred		Schimb şi Com.
Cluj	Banca Iliescu S. A.		Banca de Scont Soc. pe Act.
	Economia S. A.		Banca Timişoarei şi S. C. p. A.

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

fix húzási nappal minden hónap 15-én

ELSŐ HUZÁS NOVEMBER 15-én

Kis kockázat... Nagy vagyon! Hogyan? Vásároljon vagy rendeljen postai úton egy szerencse sorsjegyet a **BANCA ILIESCU S. A. CLUJ-nál**. Képviselet Oradeán: Bulevardul Regele Ferdinand 11.

Révész Ernő főelárusító, Târgu-Mureş
Pontos székküldés! Messzemenő diszkréció!

Matuska a nőket fixirozza tárgyalás közben

Az elnök újabb ötnapi sötét zárkával büntette a biatorbágyi rémet

Budapest, november 13.
A Matuska-per tegnapi tárgyalásán az elnök felteszi a kérdést, hogy mért követte el Matuska a merényleteket és kikkel állott összeköttetésben.
Matuska kijelenti, hogy a tiszta igazságot vallotta és azon nem változtathat.
Elnök közli, hogy a bíróságnak adatai vannak arról, hogy Matuska egy Braun Emil nevű kommunistával állt összeköttetésben. Matuska elmondja, hogy ismeri Braunt, de mikor megtudta, hogy kommunista haragba lett vele, az elnök több kérdést tesz fel ezután, de Matuskát ez már nem érdekli, oda se figyel.
Az történt ugyanis, hogy a tárgyalási terembe egy pirosbuzós hölgy lépett be, aki az újságírók padján foglal helyett. A biatorbágyi rém odafordul és erősen fixirozza a nőt.
Az elnök erőlesen rendreutasítja Matuskát és öt napi sötétzárkára bünteti.

Kivágandó és összegyűjtendő!

7 Igazolól szelvény,
az **Erdélyi Magyarság**
1935. évi naptárához.
1934. nov. 10. dec. 10.

Aki 30 szelvényt összegyűjt, az kap egy naptárt.

2 oldal

"ERDELYI MAGYARSÁG"
1934. november 13.

Végső fokon a bécsi ítélőtábla dönt Percsevics kiadatása felel

A tábla döntését egyelőre titokban tartják

Bécs, november 13.
Ismeretes olvasóink előtt, hogy az osztrák kormány megtagadta a francia kormány kiadatási kérelmét Percsevici jugoszláv ezredes irányában. Az osztrák kormány válasza, azonban nem volt végleges.

mert most az osztrák ítélőtábla foglalkozik az ügyvel. A határozatot már meg is hozták, azonban eredményét titokban tartják. Mindaddig, amíg sor nem kerül arra, hogy a francia kormánnyal közöljék.

Letartóztattak Madridban egy angol újságíró, akinek állítólag része volt a spanyol forradalom megszervezésében

London, november 13.
A Daily Mail közli, hogy Madridban letartóztattak egy angol újságíró, akit azzal vádoltak meg, hogy beavatkozott a spanyol forradalomba és aktív részt vett a kor-

mány elleni harcban. Az újságírónak nevét a nagy angol lap nem közli csupán azt, hogy a hír teljesen autentikus és komoly alapja van.

Nagyarányu házkutatások a Dumitrescu-ügyben

Bucuresti, november 13.
A Dumitrescu volt csendőrpáncsnok elleni vizsgálat mindennap új szenzációkkal szolgál. Megirtuk, hogy a vádirat már elkészült Dumitrescu ellen és vagyonát is zár alá vették. Tegnap azután házkutatást tartottak Letu Gheorghe

és Crivat ezredeseknél, akik ellen szintén megindult az eljárás.

Hír szerint még hat helyen lesz házkutatás.

Grozeanu tábornok, aki a vizsgálatot vezeti, újabb kihallgatásnak vetette alá Dumitrescu tábornokot.

Vakmerő uccai rablótámadás egy uriasszony ellen

Az ismeretlen bandita a járókelek szemeláttára rabolta el az asszony retiküijét

Iasi, november 13.
Vakmerő rablótámadás történt tegnap délelőtt Iasi főutcáján. Holdban Panghia uriasszony át akart menni az uttesten, amikor egy ismeretlen fiatal ember rohant hozzá és öklével az arcába vágott. Majd az aljtan

földrehanyatló asszony kezéből kiragadta a retikült és elfutott. A néptömeg, amely látta a vakmerő rablótámadást, csak percek múltán eszmélt arra, hogy üldözni kezdje a rablót. Addig azonban az ismeretlen nyom nélkül eltűnt.

Szeretői segítségével

Agyonverte egy asszony reménytelen udvarlóját

Ungheni, november 13.
Borzalmas gyilkosság történt Dunateni községben. Vasile Musat, Mhiai Moraru Boris Gh. Ioan Cadari legények Ungheniből átrándultak Dunateni községbe, ahol egy Hrub Alexandru nevű asszonnyal mulattak. Hajnalban felkerekedtek, hogy hazamenjenek, amikor az asszony háza közelében találkoztak egy Vladimir Rotaru nevű legényvel, akiről az a hír járta, hogy reménytelenül szerelmes Alexandrinába. A részeg un-

gheni legények közrefogták Vladimirt és elvezették Alexandrina házáig, ahol kihívták az asszonyt és előtte csufot üttek a legényből, aki ki akarta magát szabadítani szegényteljes helyzetéből. Már már sikerült is neki, amikor az asszony és a legények reárohantak és úgy összeverték, hogy Vladimir holtan maradt az asszony házában udvarán. A csendőrség találta meg a fiatal gazdálkodó holttestét és letartóztatta az asszonyt és számos szeretőjét.

Tréfából egyszerre lőtte agyon mindkét barátját

Plenita, november 13.
Megrendítő kettős halálos szerencsétlenség történt Cornu község közelében. Három legény ment egy szekeren. Vasile Iancu, R. Smada és Bulean Ionica. Vasile Iancunak volt egy revolvère. Játékból két társára fogta, akik nevetve néztek szembe a revolver csövével. Mind a ketten egyszerre hajoltak oda, hogy belenézzenek a revolver

csövébe, amikor véletlenségből Iancu keze megreagzott és meghúzta a ravaszt. Abban a pillanatban a két barát egyszerre fordult le a szekerről. Az egyik jobbfelé, a másik balfelé. Mind a kettő azonnal meghalt. Mind a kettőnek homlokán keresztül hatott a gyilkos golyó. A gondatlan legényt, aki ilyenképpen gyilkos lett, letartóztatták.

Pénzügyminiszterium

Az 1934 évi 4¹/₂ %-os "országiejesztési kölcsön" kibocsájtási prospektusa (Kivonat).

1. Nyilvános aláírás útján lej 1000 név-értékű kötvények kibocsájtának ki kötvényenként 880 lejes árrban.

A lejegyzett kötvények egyszerre, az aláírással egyidejűleg fizetendők ki 1934. november 5-30 között.

2. A befizetendő összeg egy része az állam által kibocsájtott régi járadékpapirokkal is kiegyenlíthető az aláírási íven feltüntetett kurzuson. A járadékpapirokkal történő fizetés a jegyzés névértékének 20%-át nem haladhatja meg.

3. Az 1000 lejes kötvény évi 4 és fél százalékos kamatot hajt, amelynek fele június 1-én, fele decemberben kerül kifizetésre, az első kifizetés 1935. június 1-én történik.

4. A kötvényeket 40 év alatt, évenként négyeszeri sorshuzás útján váltják vissza február 1-én és május 1-én, június 1-én törlesztendő kötvényekkel, augusztus 1-én és november 1-én pedig a következő, december 1-én törlesztendő kötvényeket sorosolják ki. Az első sorshuzás 1935. évi február 1-én történik.

5. A lejegyzett kölcsöntőke minden teljes egy milliárdjából nagy prémiumokká visszaváltatnak az első évben:

1 kötvényt 3.000.000 lejjel azaz 3.000.000 lej	
2 " " 1.000.000 " " 2.000.000 "	
4 " " 500.000 " " 2.000.000 "	
4 " " 250.000 " " 1.000.000 "	
46 " " 100.000 " " 4.600.000 "	
57 kötvényt összesen	12.600.000 lej

prémiummal váltanak vissza.

A következő években visszaváltandó kötvények száma 100.000 lejenként egy kötvénnyel csökken évenként.

6. A fennmaradó kötvényeket minden évben a névértéken fejtül 200 lejes jutalékkal váltják vissza és pedig:

az 1.000 lejes címleteket 1.200 lejjel	
a 2.000 " " 2.400 "	
az 5.000 " " 6.000 "	
a 10.000 " " 12.000 "	
a 20.000 " " 24.000 "	

váltják vissza.

7. A kamatokat és amortizációkat stabilizált lejben fizeti ki az állam, a lej 10 milligramm 0.900 finomságú arany értékének felel meg.

8. Az esedékessé vált szelvényeket, valamint a kisorsolt kötvényeket készpénz gyanánt fogadják el az összes közpénztárak.

9. A kölcsön egész ideje alatt sem a kamatok összegéből, sem a kötvények visszaváltási értékéből nem vonnak le semmit, tehát ezek az összegek mindenféle adó és illetékek alól mentesek.

A kötvények mentesek továbbá az örökösödési, ajándékozási és házassági szerződések adói, illetve illetékai alól.

10. A kötvények lombardirozhatók és azokat garanciánál és óvadéknál elfogadják.

11. Jegyzések eszközölhetők az alábbi jegyzési helyeken: Nemzeti Bank és összes fiókjai Postatakarékpénztár, az összes postahivatalok, valamennyi közpénztár és megfelelő időben megállapított pénzügyintézetek.

Jegyzet: Részletes tájékoztatás a kibocsájtás körülményeiről a kibocsájtási prospektusban található.

Az örök tűz

Fantasztikus regény

54

— Nos, kedves uram, mit szól ehhez a féltékenységhez és a féltakózáshoz? Nem gondolta volna, hogy ilyen dolgok és ilyen gépezetek vannak a lába alatt, miközben békésen dolgozott a műtermében. Megért most már, hogy miért kezdett táncolni a bronztáncosnő az asztal tetején?..

Gilberte Balduce áll előtte tréfásan csúlgó szemmel. A tengerészbiztának fivérének sejteti elegáns, füst alakját, a fiatal, karcsú testet a villamoslámpák és a falban lévő kristályok csillogó fényében.

— El vagyok kábulva, kisasszony, nem találom szavakat az érzéseimre.

Gilberte fejcsillanó szemmel kérdezi:

— Szép, ugy-e?

— Kápráztató, válaszol a művész és egyszerre gondol a kísérletre, a lávabarlangba és a földtűró gépállatra...

Aztán hirtelen összecsedli magát, megkérdezi:

— De mondja, kedves mester, hogyan jutott ön ide anélkül, hogy valaki is sejtse róla valamit?

Blaise Balduce nevet:

— Nagyon egyszerű. Legelőször is megállapítottam a régi kráter határvonalait, aztán magányos helyet kerestem, ahonnan elkendhetem kísérleteimet. Rátaláltam Cast Aérus szigetére, amit könnyű volt megszerezni és megőzni a kíváncsi szemek elől. Berendezkedtünk ott. Fölépítettük a deszkaházat, fesszereltük a dinamókat, meg voltunk védve minden kíváncsi tekintet elől: csak a Vakondot kellett működésbe hozni, keresztülhaladni az első földrétegeken, hogy az örök állatunk rátaláljon végre a keresett tűzhelyre, ez meg is történt tiznap kutató után. Ez a terem, ahol vagyunk, pihenőtartály a lávacsatornában, amelyben — az első kísérletek idején — a forró láva megállt utójában, ha gyengült a felvető erő — s tovább folytatta útját, ha a belső tűz újabb árama kúrt fölfelé. Ezért olyan széles ez a barlang, ezért oly simák a falak és a tetőzet, mintha leciszolták volna. A tűzes anyagok elszórták le.

Marc Fonteney könnyedén megrezeg.

— De ha ezen a sötét boltozaton keresztül, amely, mint ön mondja, lefelé vezető folytatása ennek a tűzhelynek, — újból előtérnek a tűzes anyagok?

— Éppen azt kívánom, — válaszol nyugodtan a tudós.

— Ön újra felidézi a lávafolyamot? — kérdezi a szobrász meglepetten.

— Csak a gőzeit: ez lesz a tartalékmenet és nagyon boldog vagyok, hogy így készen találtam ez a medencét, mert különben magamnak kellett volna kiásnom. Kétszáz munka lett volna, nem szólva arról, hogy sohasem lett volna ennyire megfelelő tökéletes tartály.

Kinyújtott karral mutatja a csiszolt falak tökéletes tisztaságát, amelyeken egyetlen repedés sem látható.

— Két vagy három csatorna van, amiket éppen most vájunk ki. Ezeket szelepekkel használom. Óvatosnak kell lenni, utat kell adni a túlságos nyomásnak.

Balduce a legnagyobb nyugalommal beszél és Marc maga is kezdi természetesen követe a kezdetben rendkívülinek látszó dolgokat.

De még egy dolog izgatja Fonteneyt:

— Es senkinek sincs sejtése ezekről az eszközökről a Vakondról?

(Folytatjuk)

"ERDELYI MAGYARSÁG"

4. oldal

1934. november 15.

Nem kapott pénzt a tanulásra, felgyújtotta apja házát

A gyújtogatás után kirabolt egy ügynököt és a lopott pénzből akart beiratkozni

Chisineu, november 12.

Chisineu mellett Muncesti külvárosban elfogták Kolesnicsenko Alexe fiatalembert, aki nemrég eltűnt a Lapusna megyei Mereni községből, miután felgyújtotta apja házát. Kolesnicsenko kijelentette, hogy bűncselekményét azért követte el, mert apja nem akart neki pénzt adni tanulmányai folytatására, amelyeket a bucurestli kereskedelmi iskolában végzett. Az apja házában felgyújtása után kirabolta a fiu Eftimie egészségg-

ügyi ügynököt és az ettől szerzett pénzen akart az iskolába beiratkozni.

Kérje mindenütt a GOLF borotva-pengét!

az acélipar legelőkeltebb alkotása és öröme lesz a borotválkozásban. Vezérképviselői: Friedman Armin Oradea Promenad Eminescu 16.

SPORT

A Nemzeti Bajnokság B. csoportjának eredményei

Bucuresti: ACFR—Sp. Studentesc 6:1 (2:0).

Arad: Tmte—AAC 3:1 (2:0). Góllövő: Reiter (2), Zsivik, illetve Pataki.

Braila: D. Unirea—Unirea CFR 2:0 (1:0).

Jasi: Textila—Franco Romana 0:0.

Constanta: Elpis—Macabi 0:0.

Baia Mare (Nagybánya): Tricolor—

KAC 2:2 (0:0). Góllövő: Tunyogi (2), illetve Máthé, Patak.

Ploesti: Prahova—Victoria 1:1 (0:0).

Satmar (Szatmár): Olimpia CFR—Karamika 4:1 (3:1). Góllövő: Szerémi (2), Timis (2), illetve Tomkó.

Timisoara (Temesvár): Ilsa—Vulturii 3:0 (2:0). Góllövő: Linek (2), Wetzer.

Sibiu (Nagyszeben): Soimii—Simeria CFR 2:2 (2:1).

Egyéb belföldi eredmények

Kerületi bajnokság:

Cluj (Kolozsvár): Haggibor—KMSC 3:1 (2:1).

Arad: Ate—Egyetértés 1:1 (1:0). — Transylvania—Soimii 1:0 (0:0). — Tricolor—AVMSE 4:1 (2:1).

Brasov (Brassó): Astra—Ivria 4:0 (0:0).

Satmar (Szatmár): Törekvés—Kolping 1:0 (0:0).

Timisoara (Temesvár): Banatul—ZSE

5:3 (4:2). — Unirea—Kadima 1:1 (1:0). — Polytechnic—Freidorf 1:1 (0:0).

Jimboia (Zsombolya): Electrica—Herta 4:2 (1:2).

Barátságos mérkőzés:

Brasov (Brassó) Brasovia—Bmte 2:1 (1:0).

Resita (Resica): UDR—Rapid 3:3 (2:0).

Salonta (Nagyszalonta): NSC—Makabea 4:0.

Külföldi sporteredmények

Genova: Olaszország B)—Ausztria B) 8:1 (1:1). 20000 néző előtt hatalmas vereséget szenvedett az osztrák B) csapat az olasz kadettektől. Góllövők: Fedullo, Piola (3), Frione és Demaria (3), illetve Donnenfeld.

Róma: WSC (Bécs)—Lazio 3:2 (0:1). A Lazio válogatottjai nélkül állt fel. Purz

öngóljából és Fantoni II. lövéséből estek az olasz gólok, Reisinger, Dumser és Pillwein lőtte a bécsi góljait. 7000 néző.

Bern: Fiorentina—FC Biel 1:1.

Lugano: FC Lugano—FC Milan 5:4 (2:1).

Szofia: Belgrad—Szofia 2:2 (1:0).

A Nemzeti Bajnokság állása

1. Kinizsi	8	6	0	2	28:20	12
2. Ripensia	8	5	2	1	25:17	12
3. Crisana	8	5	1	2	21:16	11
4. Romania	7	4	2	1	11: 7	10
5. Gloria	9	4	2	3	18:24	10
6. Univera	7	4	0	3	11: 9	8
7. Venus	8	4	0	4	23:19	8
8. CFR	8	4	0	4	16:16	8
9. NAC	8	3	2	3	13:10	8
10. Un. Tricolor	9	1	3	5	19:23	8
11. Juventus	8	1	1	6	9:19	3
12. AMTE	8	0	1	7	10:24	1

A magyar ligabajnokság állása

1. Hungária	9	5	3	1	28:10	13
2. Ferencváros	9	6	1	2	26:14	13
3. Ujpest	8	3	4	1	20: 5	10
4. Bocscai	8	3	4	1	21:11	10
5. Budai	11	9	4	2	23:15	10
6. Kispest	8	3	4	1	18:14	10
7. Szeged	8	4	1	3	14:15	9
8. Phöbus	8	2	3	3	15:21	7
9. Attila	8	2	2	4	9:24	6
10. III. ker. FC.	8	1	3	4	9:13	5
11. Soroksár	8	1	2	5	8:20	4
12. Somogy	9	0	3	6	10:40	3

Hétfőre halasztották a saniobi (szentjobbi) gyilkosság főtárgyalását

Pop István az egyik vádlott néhány héttel ezelőtt meghalt. Heves vita a tárgyalás elhalasztása miatt. - Véres bűnjelek a bíróság asztalán

A bíróság elutasította Máthé Juliska szabadlábra helyezési kérelmét

Oradea, november 13.

Az egész megye osztatlan érdeklődéssel kezdte meg kedden reggel 9 órakor az oradeai törvényszék esküdtszéki termében az év legborzalmasabb gyilkosságának főtárgyalását.

Már jóval 9 óra előtt kezdett gyülekezni a hallgatóság, hogy egy mondatot se veszítse el abból, amit a gyilkosok és a felbujtók, különösen Tar Piroška vallani fognak a bíróság előtt.

Kilenc óra után pár perccel jelent meg dr. Popoviciu Livius a törvényszék második szekciójának elnöke, aki Sulutiu szavazó bíróval együtt vezeti le a tárgyalást. Az ügyészi széklet Nesculescu ügyész foglalta el, míg a tárgyalás jegyzője Herman.

Mint már megírtuk annak idején a védők egyrésze visszalépett, így a bíróság a következőket nevezte ki hivatalból védőknek.

Bíró Károlyt, Malita Pál védő, Kocsis Józsefet, dr. Manta Savu képviselőtében Lammel Antal, Fritz-Perbártot dr. Mandel József, Lenczi Andrást dr. Markovits Henrik.

Tar Piroškanak külön védője van dr. Soós István személyében, akit a tárgyaláson dr. Petry helyettesít. Tóth Juliskát és Máthé Juliskát dr. Sangeorgeanu védő.

Pontosan 9 óra 10 perc, amikor dr. Popoviciu Livius elnök megnyitja a tárgyalást és egymásután szólítja a vádlottak padjára a saniobi (szentjobbi) borzalmas gyilkosság tetteseit és értelmiszerzőit.

Az egyik vádlott meghalt.

Nyolcan vannak a vádlottak: Kocsis József, Bíró Károly, Fritz-Perbárt József, Tóth Juliska, Tar Piroška, Máthé Juliska, akik le vannak tartóztatva, továbbá Berczi András és Pop István, akik szabadlábon vannak. Amikor az elnök Pop Istvánt szólítja senki sem felel. Az elnök megállapítja, hogy

a saniobi (szentjobbi) gyilkosság utolsó vádlottja, Pop István néhány héttel ezelőtt hirtelen meghalt. Nevét most kihúzták a vádlottak sorából.

Valaki csendesen megjegyezi:

— Felette már ítélkeztek.

A megilletődés pillanatai után ismét mozgólódás támadt a teremben. Az elnök felteszi a kérdést, hogy a védelemnek van-e valami kérni valója, amely miatt elhalasztatják a tárgyalást.

Lammel Antal ügyvéd, Kocsis József védője kérte a tárgyalás elhalasztását, azon oknál fogva, mert

a hivatalból kirendelt védők csak szombaton kaptak megbízatást és a terjedelmes dossziét nem tudták áttanulmányozni.

Lammel kéréséhez járul még dr. Mandel és Malita védők azonos kérelmei.

Sangeorgeanu védő kéri a tárgyalás megtartását.

Utánuk dr. Sangeorgeanu védő emelkedik szólásra és kéri, hogy

a bíróság rendelje el a tárgyalás megtartását, mert a tárgyalás több napig fog tartani és így a védőknek alkalomuk és idejük lesz a dossziét áttanulmányozni.

Az elnök ezután megkérdezi Nesculescu ügyészt, aki hosszabban fejt ki, hogy a

többi védőknek kérése jogos és ő maga is amellett van, hogy a tárgyalást rövid terminusra napolják el.

Sangeorgeanu dr. ismét szót kér és ki jelenti, hogy nem vonta egy pillanatig sem kétségbe a többi védők jogait, de úgy gondolja, hogy a dossziét tárgyalás közben is tanulmányozhatják.

A bíróság tanácskozássra vonul vissza.

Két revolver egy dísznőző kés, villanyzseblámpa, mérgezett bor, vérről áztatott köntös a bíróság asztalán.

Mialatt a bíróság tanácskozik, az egyik teremszoba, kis faládából a bíróság asztalára helyez két rozsdás revolvert, egy hatalmas dísznőző kést, egy villanyzseblámpát, két kis üveg mérgezett bort és egy vérről áztatott köntös, amellyel meg akarták fojtani Retekné.

Beszédes bűnjelek. Hat embernek kitértett lélektelen lelke. Bűnjelek, amelyek a halál gondolatát ébresztik. Különösen

a kötél, amelyre vastagon van száradva a vér az emberi vér öv Reteknének ma délután egy évvel ezelőtt kiomlott vére.

A kéz pedig, amely oly biztosan szorította meg a hurkot az özvegyasszony nyakán, most ott rezkett két lányvúdra a bűn-

jelektől.

Hétfőre halasztják a tárgyalást.

A bíróság bevonul. Az elnök kihirdeti a határozatot, mely szerint helyt adnak a védők kérésének és a tárgyalás folytatását november 19-re hétfőre halasztják.

Dr. Sangeorgeanu védő feláll és arra kéri az íróasztalt, hogy Máthé Juliskát a bábaasszony lányát, helyezze szabadlábra.

A védő ezt a kérését azzal indokolja meg, hogy ő maga személyesen volt kint Salardon és megállapította, hogy amióta az anyja és leánya fogva vannak, azóta salardi házuk teljesen fel van dúlva. Nincs asszony, aki vigyázzon a házra.

Az ügyész a bíróság véleményére bizza a kérdésben a döntést. Nem ellenzi, de nem is támogatja.

A bíróság rövid tanácskozás után visszautasítja a kérelmet.

Ezzel a bíróság fel is áll és a terem megmozdul. Bilincsek csörrennek. A gyilkosok kezét összekötik és viszik vissza a börtönbe. Tar Piroška mint mindig most is a sor végén halad. Megfogva csunyan, egyedül. Csak mintha léptei volna szaporábbak. Siet. Várja a börtönben Tar Mariska, a lánya..

K. F.

Kik nyertek az óratombolán?

Jelentkeznek a nyerők

Egymásután jelentkeznek mindenfelől azok az olvasóink, akik a második oratómbolánkon nyertek. Eddig a következők kapták meg az órát:

4406: Fischer Eugen, Sighisoara.

972: Wellner József, Oradea, Str. Constanta.

4066: Vadas Károly, Ocna Muresulul.

1850: Cziper Ferenc, Turda.

3356: Szilágyi Lajos, Cherechi.

1253: Hercegh László, Oradea, Kereszt ucca 7.

522: Dani Sándor, Oradea, Sánc-u. 22.

747: Belényesi Gábor, Oradea, Uj-Közép ucca 25.

3986: Fazekas Ferenc, Oradea, Str. Clorogariu No. 29-a.

2540: Szöcs Bálint, Targu-Mures.

3093: Bakó József, Aiud.

979: Joan Constantinescu, Bors.

2560: Fodor András, Sft.-Gheorghe.

1240: Gönczi Károly, Episcopia Bihorulul.

547: Háger Gyula, Odorhei.

1247: Novák János, Carei.

3990: Molnár Dezső, Szőlősa.

1864: Lőrinc János, Mercurea Ciuculul.

1160: Gedár József, Agfures.

2470: Klein Lajosné, Oradea, Aradi ut 1.

2538: Majerszky Gyula, Sft. Gheorghe.

6159: Zsunk György, Bucuresti, Str. D. Auastazia 15.

3882: Züst Ottó, Arad, Penes Curcand 7.

6052: Haldek Gusztáv, Timisoara, Str. Fabricetlor 8.

Várjuk a további jelentkezéseket. Kérjük mindazokat, akiknek nyerőszáma tombolajegyünk van, hogy sürgősen jelentkezésük be és vegyék át nyereményüket.

December elején megy Laval Rómába

Páris, november 13.

Laval francia külügyminiszter tegnap fogadta Chambrun gróf római francia nagykövét, akivel római útját beszélte meg. Ezzel kapcsolatban jól informált helyen úgy tudják, hogy Laval külügyminiszter december elején megy Rómába, hogy Mussolinivel azokat a tanácskozásokat megejtse, amelyek Barthou halála miatt késedelmet szenvedtek.

Ugyancsak beszélnek egy francia-olasz-osztrák és jugoszláv tárgyalás eshetőségéről, hogy békés uton intézzék el az országban letartóztatott horvátok ügyét.

Páris, november 13.

Laval külügyminiszter tegnap fogadta Rosenberget a szovjet párisi ügyvivőjét, akivel megbeszélte, hogy a szovjet párisi nagykövete Potemkin lesz, aki jelenleg a szovjet római nagykövete.

Miért érdeklődik a belügyminiszter a Lajos Ábrahám ügyről

Vizsgálat indult a baltii rendőrség ellen. -- Lajos bizonyította a vizsgálóbíró előtt, hogy nem pénzhamisítás, hanem bor-„kóserolásról” volt szó

Érdekes leirat érkezett az oradeai rendőrséghez. A belügyminisztérium érdeklődik, hogy Lajos Ábrahám kirablói Fischmann, Mester és Gussmann ellen mikor adták ki az elfogató parancsot, illetve körözvényt.

A leirat hátterében érdekes indokok húzódnak meg. Eszerint a belügyminisztérium az ügyben nyomozást végző közegek megkezdésére

eljárást indított a baltii rendőrség ellen. Az a gyanú merült fel ugyanis, hogy a baltii rendőrség nem hajtotta végre a körözveleveleket, nem tartóztatták le Fischmann és Mestert, annak ellenére, hogy Baltiában bujkáltak. A bucurestii fősziguranca egyik nyomozója Scot fogta el végül Fischmann és Mestert, Bucurestiben, de ugyanakkor felszólította a baltii rendőrséget, hogy tartásuk szemmel a harmadik cinkost, Gussmann is és amikor ő telefonál — tartóztatásuk le. Amikor azonban Scot a rendeletet kiadta — Gussmannak már csak hült helye volt Baltiában.

Ferguson Cornél vizsgálóbíró — mint

megírtuk szombaton újból kihallgatta Lajos Ábrahámot. A vizsgálóbíró a vizsgálat titkosságára hivatkozva nem hajlandó felvilágosítást adni a nyomozásról, de értesülésünk szerint a vizsgálat már befejezés felé közeledik. Lajos Ábrahám védője szerint Lajosnak sikerült a vizsgálóbíró előtt tanúkkal bizonyítani, hogy

nem volt szó pénzhamisításról, hanem borvásárlás ügye alatt környékezték őt meg.

Lajos ugyanis bejelentett egy tanút aki ugyancsak borvásárlásra akarták rá venni Fischmannék.

— Arról volt szó mindössze — mondta Lajos, hogy Fischmannék azt mondták, hogy bort fognak venni. Lengyelországba szállítják és nekem nem lesz más feladatom minthogy „kóseróliam” a bort amiért jötenek kény 40 banit kapok.

Arra a kérdésre hogy akkor hát miért mentek Háóra távozni. Lajos azt válaszolta, hogy Fischmannék azt mondták, hogy a fürdőben akarnak lakni.

Visszahelyezte a revíziós bizottság jogaiiba a Rimanóczy bérlőit

Tegnap foglalkozott a timisoarai revíziós bizottság a Rimanóczy-bérlők felelősségének ügyével. A Rimanóczy-szálló és fürdő bérlői ugyanis megfeleltek a városi tanács határozatát, amellyel elrendelték kilakoltatásukat. A revíziós-bizottság helyt adott a felelősségnek és

megsemmisítette az interimárbizottság kilakoltató határozatát

azzal az indokolással, hogy a városi ideiglenes tanácsnak csak a szerződés felbontására lett volna joga, kilakoltatási határozatokat azonban csak a bíróság hozhat.

A döntés alapján a Rimanóczy-bérlők követelhetnék visszahelyezésüket a bérletbe. Alig valószínű azonban, hogy erre sor kerül.

Röpiratot adott ki egy ezredes Cihoschi volt hadügyminiszter ellen

Bucurestiből jelentik: Néhány nappal ezelőtt megjelent egy broszúra „Cihoski tábornok élete és művei” címen és ebben a Skoda-ügyben szerepét ismertették a tábornoknak. Cihoski úgy találta, hogy a broszúrában foglaltak becsületében sértik és e

miatt feljelentést tett a hadbírósnál a broszúra szerzője ellen. A vizsgálat megindult és megállapították, hogy a broszúrát Stefan Joandi ezredes írta, ki ellen Cihoski katonai feletteseinél tett feljelentést.

Dayka Zoltánt visszaküldték a hadbírósról az oradeai fogházba

Ismeretes, hogy Dayka Zoltánt és társát, akiket nemcsak betörések miatt tartóztatták le, hanem elsősorban azért, mert megkéseltek egy rendőrt, hadbírósnak nem-

régiben kikérte a vizsgálat lefolytatása végett.

Daykát és társát a hadbírósról most küldték vissza az oradeai fogházba.

Öt évre ítélte a hadbírósnak egy oradeai kommunistát

Clujról jelentik: Kommunista bűnpert tárgyalat hétjón délelőtt a cluji hadbírósnak. Metiu János ismert vasúti munkásvezér. — Hatiegan Mária és Portörő Gábor oradeai lakosok voltak a vádlottak. A vádirat szerint kommunista propagandát folytattak röpcédula osztogatással. A vádlottak közül csak Metiu és Hatiegan Mária jelentek meg és tagadták a terhükre rótt cselekményt.

A vád sem tudott tárgyi bizonyítékokat felsorakoztatni, míg a védelem tanúi kedvezően vallottak. Az ügyész szigorú büntetést kért. A hadbírósnak hosszas tanácskozás után a jelenlevő két vádlottat felmentette, míg Portörőt távollétében ötévi fegyházra ötezer lej pénzbüntetésre és politikai jogainak öt évi felülvizsgálására ítélte.

— Agy és szívérelmeszesedésben szenvedőknek megbecsülhetetlen szolgálatot tesz az enyhe természetes „Ferenc őzsei” ke erüviz azáltal, hogy a tápcsatorna területét kiművelve levezeti és az eméztőrendszert működésébe bízta elősegíti. Klinikai tapasztalatok alapján kétségtelenül vált, hogy a Ferenc őzsei viz térfogatát hűtésben fekvő betegeknek is általában mindig megteszi a kellő hatást s így nagy megkönnyebbülést szerez.

— Meghívó. Folyó hó 15-én, csütörtökön este fél 9 órakor közgyűlést tart az Iparos Körben a Borbély-fodrász szindikátus, melyre ezúton hívja meg az oradeai borbély fodrász iparosokat. Az Elnökség.

— Építő iparosok gyűlése! Felkérjük városunk összes építész, építő, kőműves és mestereit és iparosait, valamint a cserepezőket, hogy folyó hó 15-én, azaz csütörtökön délután 6 órakor rendkívül fontos szakosztályi gyűlésre az Iparoskör helyiségében teljes számban és okvetlen meg jelenjen szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

— Festő iparosok gyűlése! Felkérjük városunk összes szobafestő, mázó, címfestő és aranyozó iparosait, hogy rendkívül szakmai gyűlésre, folyó hó 16-án, azaz pénteken délután 6 órakor az Iparoskör helyiségében okvetlenül meg jelenjen szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

— Kocsigártó iparosok gyűlése! A szakmához tartozó összes kovács, kerépgártó és nyerges iparos urakat felkérjük, hogy november 18-án, azaz vasárnap délelőtt 10 órakor az iparoskörben tartandó igen fontos szakmai gyűlésre megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

— Kedvezményes árú tűzifa! Az ipartestület ismét biztosította tagjai és a tagok hozzátartozói számára a kedvezményes árú tűzifát. Csakhasálfra eladóndi, házhozszállítva 230 lei helyettesítve 180 lei. Kérjük a megrendelést mert ezzel jótékony iparos intézményeinket is szolgálják a megrendelők. Tisztelettel az Ipartestületi Elnökség.

AZ Erdélyi Magyarság 1935 évi 100 oldalas képes kalendárium

december hó közepén fog megérkezni. Gazdag tartalom, közhasznú tudnivalók, az év története képekben.

Minden állandó olvasónk ajándékba kapja!!!

APRÓHIRDETÉSEK

Ügynök jómegjelenésű, intelligens, fix fizetéssel és jutalékkal felvétetik. Cím a kiadóban. 1951

Jókarban levő férfikabát eladó. Város liget ucca 1. piros ház. 1988

Ujságárus fiut kosztal és fizetéssel felvesz Propp ujságárus bódé str. Gen. Mosoiu parkán, holdas templommal szemben.

Keresünk megvételre „Mátyás” madár szárnyakat, fécán és szarka farktollakat, Ajánlatokat, Fajbaromfityészet, Oradea Str. Francieza 12. kérünk.

Megélhetést nyújtunk megbízható embereknek lapunk az „Erdélyi Magyarság” árusításával, az egész ország magyar lakta területén. Jelentkezni vagy a kiadóhivatalban, vagy bevezetett helyen, lapunk megfizettjainál.

Makulatura ujságpapír kapható nagyban és kicsinyben Pásztor Ede papíráruházában, Oradea, Piata Mihai Viteazul 4.

PASZTOR-NYOMDA, ORADEA